

**UCHWAŁA NR XLVIII/894/17
RADY MIASTA KATOWICE**

z dnia 26 października 2017 r.

w sprawie zmiany nazw ulic położonych na terenie miasta Katowice

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 w związku z art. 6 i 7 ust. 1 pkt 2, art. 40 ust. 1 i art. 42 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2017 r., poz. 1875) oraz art. 1 ust. 1 i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 744), po przeprowadzeniu konsultacji społecznych w trybie art. 5 ust. 5 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2016 r., poz. 1817 z późn. zm.).

**Rada Miasta Katowice
uchwała:**

§ 1. 1. Dokonać zmian nazw następujących ulic położonych na terenie miasta Katowice, stanowiących drogi publiczne:

- 1) ul. 9 Maja na **ul. Majora Henryka Dobrzańskiego "Hubala"** (nazwa skrócona "Henryka Dobrzańskiego"),
- 2) ul. Brunona Jasińskiego na **ul. Czesława Miłosza**,
- 3) ul. Leona Kruczkowskiego na **ul. Zbigniewa Herberta**,
- 4) ul. Oskara Lange na **ul. Księdza Wiktora Matejczyka**,
- 5) ul. Włodzimierza Stahla na **ul. Liliową**,
- 6) ul. Lucjana Szenwalda na **ul. Bolesława Prusa**.

2. Biogramy patronów ulic, o których mowa w pkt 1, 2, 3, 4 i 6 stanowią załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Prezydentowi Miasta Katowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

Przewodnicząca Rady Miasta
Katowice

Krystyna Siejna

Major Henryk Dobrzański pseud. „Hubal” – żołnierz, sportowiec, dowódca Wydzielonego Oddziału Wojska Polskiego w czasie II wojny światowej.

Urodził się 22 czerwca 1897 roku w Jaśle jako syn Henryka Dobrzańskiego herbu Leliwa i Marii z Lubienieckich. Naukę początkowo pobierał w domu, następnie uczęszczał do Szkoły Realnej w Krakowie. Maturę zdał w 1914 roku. Wybuch I wojny światowej spowodował, że nie zdążył rozpocząć studiów. Zaciągnął się w szeregi Legionów Polskich. W maju 1915 roku w stopniu kaprała, został odkomenderowany do plutonu kawalerii sztabowej przy Komendzie Legionów Polskich. Kilka miesięcy później został przeniesiony do 3 szwadronu 2 Pułku Ułanów Legionów Polskich. W czasie kryzysu przysięgowego w lipcu 1917 roku znaczna część II Brygady Legionów wraz z 2 Pułkiem Ułanów złożyła przysięgę na wierność Radzie Regencyjnej i została przemianowana na Polski Korpus Posiłkowy. W styczniu 1918 roku kpr. Dobrzański jako wyróżniający się żołnierz, został skierowany do Szkoły Podchorążych II Brygady w Mamajesti. Nauki nie ukończył, ponieważ w lutym część oddziałów Polskiego Korpusu Posiłkowego pod dowództwem płk. Józefa Hallera na znak protestu przeciwko podpisaniu traktatu brzeskiego, przebiła się przez front austriacko-rosyjski i przeszła na teren Rosji, łącząc się z II Korpusem Polskim. Znaczna część żołnierzy oddziałów, do których nie dotarł rozkaz płk. Hallera oraz słuchacze Szkoły Podchorążych wraz z kpr. Dobrzańskim, zostali uwięzieni w obozie internowanych w Saldabos na Węgrzech. W wyniku choroby przeniesiono go do szpitala w Marmarosz Sziget, skąd udało mu się zbiec.

W 1918 roku wziął udział w wojnie polsko-ukraińskiej, w której dowodził plutonem kawalerii podczas walk o Lwów. Walczył w wojnie polsko-bolszewickiej w latach 1919–1921. W 1927 roku został awansowany do stopnia majora.

W okresie międzywojennym służył w 2. Pułku Szwoleżerów Rokitniańskich. Tam wyróżnił się jako jeden z najlepszych jeźdźców. W latach 1922–1923 uczęszczał do Centralnej Szkoły Jazdy w Grudziądzu. Występował w wielu wyścigach konnych i zawodach hippicznych zarówno w kraju, jak i za granicą. W 1928 roku brał udział w Letnich Igrzyskach Olimpijskich w Amsterdamie.

Po wybuchu II wojny światowej otrzymał funkcję zastępcy dowódcy 1. Rezerwowego Pułku Ułanów. Nie wykonał rozkazu wydanego 23 września, nakazującego wycofanie się na Litwę. Jego pułk wraz z resztkami innych oddziałów udał się w kierunku Warszawy. Po kapitulacji stolicy mjr H. Dobrzański wraz z grupą żołnierzy podjęli decyzję o marszu na południe Polski, początkowo z myślą o przedostaniu się do Francji. Ostatecznie, licząc na ofensywę aliantów postanowił zostać w kraju i organizować konspiracyjne punkty oporu. Wtedy też major przyjął pseudonim „Hubal” (przydomek rodziny gałęzi Dobrzańskich, z której się wywodził), a jego grupa jako Wydzielony Oddział Wojska Polskiego stała się pierwszym partyzanckim oddziałem podczas II wojny światowej. Odnosił on zwycięstwa nad wojskami niemieckimi. Początkowo popierany był przez Związek Walki Zbrojnej, jednak w marcu otrzymał rozkaz demobilizacji. Podporządkował się tylko częściowo, kontynuując walkę razem z grupą ochotników. Przeprowadził udane akcje przeciw Niemcom m. in. pod Huciskiem i pod Szałasem. Skutkowało to represjami niemieckimi wymierzonymi w ludność cywilną, które mocno wstrząsnęły majorem.

30 kwietnia 1940 roku oddział majora „Hubala” został rozbity w okolicach wsi Anielin. On sam zginął z bronią w ręku ostrzelany z broni maszynowej.

Major Henryk Dobrzański „Hubal” ze względu na okazane męstwo, odwagę i niezłomną postawę podczas II wojny światowej zasługuje na upamiętnienie.

Opracowała: Joanna Kałuska
Muzeum Historii Katowic

Czesław Miłosz (ur. 30 czerwca 1911 roku w majątku Szetejnie w powiecie kowieńskim, zm. 14 sierpnia 2004 roku w Krakowie) – polski pisarz, poeta, historyk, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1980 roku.

Urodził się w rodzinie o szlacheckich korzeniach, jako syn Aleksandra i Weroniki z Kunatów. Studiował na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie, początkowo polonistykę, a następnie prawo. W uniwersyteckim czasopiśmie „*Alma Mater Vilnensis*” zadebiutował publikując w 1930 roku wiersze *Kompozycja* i *Podróż*, a od 1931 roku był członkiem polskiej grupy poetyckiej *Żagary*. W latach 1936–1937 pracował w Polskim Radiu Wilno. W czasie wojny początkowo przebywał w Rumunii, a następnie powrócił w rodzinne strony i przyjął obywatelstwo litewskie. Po 1940 roku przeniósł się do Warszawy, gdzie pracował w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego i publikował pod pseudonimem. Ukazał się m.in. tom *Wiersze* w 1940 roku. W 1945 roku zamieszkał w Krakowie, po czym rozpoczął pracę jako attaché kulturalny Polski w Stanach Zjednoczonych i we Francji. Odwiedzając Jerzego Giedroycia w Paryżu w 1951 roku poprosił o azyl polityczny. Odtąd tworzył na emigracji, wydał m.in. w 1953 roku zbiór esejów *Zniewolony umysł*, dotyczących presji ideologicznej w komunistycznych krajach Europy Wschodniej. W 1960 roku przeprowadził się do Stanów Zjednoczonych, gdzie wykładał literaturę słowiańską na Uniwersytecie Harvarda i Uniwersytecie Kalifornijskim w Berkeley. W Polsce Ludowej jego dzieła zostały zakazane, a samego Miłosza uznano za zdrajcę. Miłosz w 1980 roku otrzymał literacką Nagrodę Nobla za całokształt twórczości. Mimo to jego dzieła funkcjonowały jedynie w drugim obiegu.

W 1993 roku przeprowadził się do Krakowa, gdzie zmarł 14 sierpnia 2004 roku. Został pochowany w Krypcie Zasłużonych kościoła Paulinów na Skalce.

Pisarz był aktywny od lat 30. XX wieku aż do śmierci. Najbardziej znanymi utworami są te, poświęcone okupowanej Warszawie (*Miasto, Błądząc*) oraz traktaty poetyckie. Zbiory wierszy przetłumaczono na kilkanaście języków, m.in. *Ogród nauk*, *Ziemia Ulro*, *Widzenia nad zatoką San Francisco*. Po 1951 roku zerwał związki z polskimi władzami komunistycznymi, co znalazło wyraz w jego twórczości, piętnującej ówczesne władze państwa. Jednocześnie krytykował w swoich utworach polski nacjonalizm. Regularnie publikował zbiory i tomy poezji, m.in.: *Ocalenie* (1945), *Światło dzienne* (1953), *Traktat poetycki* (1957), *Król Popiel i inne wiersze* (1962), *Gucio zaczarowany* (1965), *Miasto bez imienia* (1969), *Gdzie wschodzi słońce i kędy zapada* (1974), *Hymn o Perle* (1982), *Nieobjęta ziemia* (1984), *Kroniki* (1987), *Dalsze okolice* (1991), *Na brzegu rzeki* (1994), *To* (2000). Wydano także kilkanaście esejów, zbiory listów oraz powieści: *Dolina Issy* (1955), *Zdobycie władzy* (1935), *Góry Parnasu* (pośmiertnie, 2012). Zajmował się również tłumaczeniem zagranicznych dzieł na język polski.

Twórczość Czesława Miłosza na trwale wpisała się w historię polskiej i światowej literatury. Tomiki i zbiory wierszy przetłumaczono na wiele języków, co przyniosło mu popularność na całym świecie. Postać Miłosza zasługuje na upamiętnienie. Sejm RP ogłosił rok 2011 Rokiem Miłosza.

Opracował: Michał Balsa
Muzeum Historii Katowic

Zbigniew Herbert – wybitny polski poeta, eseista i dramatopisarz

Urodził się 29 października 1924 r. we Lwowie. Przed wojną uczył się w Państwowym VIII Gimnazjum i Liceum im. Króla Kazimierza Wielkiego we Lwowie. Po zajęciu Lwowa przez Niemców kontynuował naukę na tajnych kompletach, gdzie w styczniu 1943 roku zdał maturę. Po wojnie ukończył studia ekonomiczne w Akademii Handlowej w Krakowie oraz prawnicze na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Studiował również filozofię w Warszawie, w której osiadł w 1951 r. Jego pierwszy felieton prasowy ukazał się we wrześniu 1948 roku, natomiast pierwsze wiersze również na łamach prasy w 1950 r. Debiut książkowy Herberta stanowił tom poetycki „*Struna światła*” wydany w 1956 r.

Począwszy od 1958 roku poeta wielokrotnie wyjeżdżał z kraju na kilka miesięcy lub nawet kilka lat, podróżując przede wszystkim po Europie Zachodniej. W latach siedemdziesiątych zaczął publicznie wyrażać swój krytycyzm wobec rzeczywistości PRL. W 1974 roku był jednym z sygnatariuszy tzw. listu piętnastu, adresowanego na ręce wicepremiera Józefa Tejchmy, w którym znani działacze kultury interweniowali w sprawie sytuacji Polaków w ZSRR. W styczniu 1981 roku, w czasie wielkich nadziei związanych z powstaniem „Solidarności”, po kilkuletnim pobycie za granicą (głównie w Niemczech, Austrii i Włoszech) wrócił do Polski i przyjął zaproszenie do zespołu redakcyjnego pisma „*Zapis*”, ukazującego się w drugim obiegu. W tamtym czasie stał się jednym z przywódców duchowych opozycji. Swoją postawą wspierał jej działania również po wprowadzeniu stanu wojennego. W 1986 roku ponownie wyjechał z kraju i zamieszkał w Paryżu. Wrócił do Polski w 1992 roku. Zmarł 28 lipca 1998 roku w Warszawie, gdzie został pochowany na Cmentarzu Powązkowskim. Pośmiertnie został odznaczony Orderem Orła Białego.

W swoich utworach Herbert odwoływał się do tradycji i symboli cywilizacji śródziemnomorskiej oraz kultury chrześcijańskiej Europy. W tym kontekście poruszał zagadnienia moralne, zastanawiał się nad stanem duchowym współczesnego człowieka.

Kolejne tomy jego poezji – *Struna światła* (1956), *Hermes, pies i gwiazda* (1957), *Studium przedmiotu* (1961) *Napis* (1969), *Pan Cogito* (1974), *Raport z oblężonego Miasta* (1983), *Elegia na odejście* (1990), *Rovigo* (1992) *Epilog burzy* (1998), a także zbiory esejów *Barbarzyńca w ogrodzie* (1962), *Martwa natura z wężem* (1993), *Labirynt nad morzem* (2000), *Król mrówek* (2001) zaliczane są do najważniejszych dzieł literatury polskiej drugiej połowy XX wieku.

Wiersze Zbigniewa Herberta były tłumaczone na 35 języków. Jego twórczość jest znana również poza granicami Polski i przyniosła mu wiele prestiżowych nagród.

Sejm RP ogłosił rok 2008 Rokiem Zbigniewa Herberta. Nie ulega wątpliwości, że jest to postać zasługująca na upamiętnienie.

Opracowała: Joanna Tofilska

Muzeum Historii Katowic

Ksiądz Wiktor Matejczyk - proboszcz parafii p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Murckach.

Urodził się 10 grudnia 1884 roku w Rozbarku (obecna dzielnica Bytomia). Uczył się w gimnazjum w Bytomiu, które ukończył w 1906 roku. Następnie rozpoczął studia na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego. Świecenia kapłańskie przyjął 22 czerwca 1911 roku we Wrocławiu. Pracę duszpasterską rozpoczął jako wikariusz w parafii p.w. św. Zygmunta w Koźlu. Stamtąd został przeniesiony do parafii p.w. św. Antoniego w Dąbrówce Małej. W 1924 roku otrzymał dekret mianujący go kuratusem lokalii p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Murckach. Dnia 27 sierpnia 1925 roku, po erygowaniu tam parafii, mianowano go jej proboszczem. Jego najważniejszym zadaniem była budowa nowego kościoła. Grunt pod budowę świątyni, dzięki staraniom ks. Matejczyka, uzyskano od księcia pszczyńskiego, który oprócz ziemi ofiarował również kilkanaście tysięcy cegieł z miejscowej cegielni. Ostatecznie kościół został poświęcony w 1934 roku. Wśród dokonań proboszcza należy wymienić założenie wielu organizacji religijnych i społecznych na terenie parafii. Szczególną troską otaczał młodzież, dla której założył Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej.

Parafia w Murckach należała od dekanatu mikołowskiego. Ks. Matejczyk pełnił w nim funkcję wizytatora nauki religii dla szkół powszechnych najpierw w Panewnikach, a następnie w Murckach. Od 1935 roku był wicedziekanem dekanatu mikołowskiego, a także prezesem miejscowego Towarzystwa Czytelni Ludowych. Zmarł 2 lipca 1937 roku w Murckach. Został pochowany w tamtejszym kościele.

Ks. Wiktor Matejczyk jest osobą godną upamiętnienia na terenie Murcek z uwagi na jego zasługi w organizacju tutejszego życia religijnego i społecznego.

Opracowała: Urszula Rzewiczok

Muzeum Historii Katowic

Bolesław Prus, właściwie **Aleksander Głowacki** (ur. 20 sierpnia 1847 roku w Hrubieszowie, zm. 19 maja 1912 roku w Warszawie) – polski pisarz doby pozytywizmu, prozaik, nowelista i działacz społeczny.

Urodził się w rodzinie o szlacheckich korzeniach, jako syn Antoniego i Apolonii z Trembińskich. W 1857 roku rozpoczął naukę w Szkole Realnej w Lublinie, a w 1862 roku w gimnazjum w Kielcach. Będąc pod opieką starszego brata Leona, zaangażowanego w działalność konspiracyjną i antyrosyjską, wziął udział w powstaniu styczniowym. Mając 16 lat dostał się do niewoli rosyjskiej, jednak został zwolniony ze względu na młody wiek, po czym zamieszkał z rodziną w Lublinie. W 1864 roku w gazecie „*Kurier Niedzielnny*” opublikowano jego pierwszy wiersz *Do Pegaza* pod pseudonimem Jan w Oleju. Po ponownym krótkim aresztowaniu został sądowo pozbawiony szlachectwa. W 1866 roku ukończył gimnazjum w Lublinie i dostał się na studia na Wydziale Matematyczno-Fizycznym Szkoły Głównej w Warszawie. Ze względów finansowych został zmuszony do przerwania nauki i podjęcia pracy zarobkowej, m.in. jako fotograf, ślusarz, a w końcu dziennikarz.

W 1871 roku przetłumaczył *Logikę* Johanna Stuarta Milla, a w 1872 roku na stałe zajął się dziennikarstwem pisując do „*Niwy*” i „*Opiekuna domowego*”. Tworzył także felietony i humoreski, a Listy ze starego obozu, publikowane w „*Opiekunie domowym*”, podpisywał pseudonimem Bolesław Prus. Od 1874 roku publikował w „*Kurierze Warszawskim*” (do 1887 roku), głównie felietony i relacje z podróży po kraju (*Kartki z podróży*, *Kronika tygodniowa*). W czasopiśmie zaczął także publikować nowele i opowiadania, m.in. *Przygoda Stasia* (1879), *Michałko* (1880), *Anielka* (1880), *Antek* (1881), *Nawrócony* (1881), *Kamizelka* (1882), *On* (1882). Od 1887 roku w „*Kurierze Codziennym*” drukowano w odcinkach *Lalkę*, wydaną w całości w 1890 roku. W 1888 roku ukazała się m.in. nowela *Z legend dawnego Egiptu*, w 1894 roku wydanie książkowe *Emancypantek*, a w 1897 roku wydanie książkowe *Faraona*. Po sukcesie wydań książkowych nadal pisywał do gazet (m.in. do „*Tygodnika Ilustrowanego*”), a od 1887 roku *Kronikę tygodniową* prowadził w „*Kurierze Codziennym*”. W 1875 roku ożenił się z Oktawią Trembińską (daleką krewną matki). W 1895 roku odbył podróż zagraniczną, odwiedzając Niemcy, Szwajcarię i Francję. W pierwszym dziesięcioleciu XX wieku szczególnie wyraźna stała się jego działalność społeczna, m.in. jako fundatora stypendiów dla dzieci z ubogich wiejskich rodzin oraz jako patrona i dobrodzieja Towarzystwa Dobroczynności. Dla wielu mieszkańców Warszawy stał się symbolem codziennej pracy i działalności dla dobra ogółu społeczeństwa.

Prus zmarł bezpotomnie na atak serca 19 maja 1912 rok. Został pochowany na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie. W testamencie swój księgozbiór zapisał Towarzystwu Biblioteki Publicznej w Warszawie, a część majątku przekazał na stypendia dla ubogich dzieci.

Bolesław Prus do dziś jest jednym z najbardziej znanych polskich literatów okresy pozytywizmu, a jego działalność literacka i społeczna zasługuje na upamiętnienie.

Opracował: Michał Balsa

Muzeum Historii Katowic